

TBMM

(S. Sayısı: 527)

**Cumhurbaşkanı Seçimi Kanunu Tasarısı ve Tunceli
Milletvekili Kamer Genç'in; Cumhurbaşkanlığı Seçimine
İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Kanun Teklifi ile Anayasa
Komisyonu Raporu (1/787, 2/62)**

*T.C.**Başbakanlık**Kanunlar ve Kararlar**Genel Müdürlüğü**Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-1772/4907**10/12/2009***TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA**

Adalet Bakanlığı'na hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 16/11/2009 tarihinde kararlaştırılan "Cumhurbaşkanı Seçimi Kanunu Tasarısı" ile gerekçesi birlikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

*Recep Tayyip Erdoğan***Başbakan****GENEL GEREKÇE**

Anayasanın Başlangıç bölümünde, kuvvetler ayrımının, Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmediği, belli Devlet yetki ve görevlerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medeni bir işbölümü ve işbirliği olduğu, üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu belirtilmiştir. Anayasanın 6 ncı maddesinde, egemenliğin kayıtsız şartsız Millete ait olduğu vurgulanmıştır. Anayasanın 104 üncü maddesinde de Cumhurbaşkanının Devletin başı sıfatıyla Türkiye Cumhuriyetini ve Türk Milletinin birliğini temsil ettiği, Anayasanın uygulanmasını ve Devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını gözetceği belirtilmiştir.

31/5/2007 tarihli ve 5678 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunla, Türkiye Cumhuriyetinin en büyük temsil makamı olan Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi suretiyle, seçim tabanının genişletilmesi ve demokratik katılımın daha çok sağlanması; yönetenleri belirleme sürecine milletin etkin katılımının temini; halkın seçtiği Cumhurbaşkanının tarafsız, partiler üstü bir tutum sergilemesinin mümkün kılınması amaçlanarak, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 101 inci ve 102 nci maddelerinde değişiklikler yapılmıştır. Yapılan bu değişiklikler çerçevesinde, 102 nci maddenin son fıkrasında "Cumhurbaşkanlığı seçimine ilişkin usul ve esaslar kanunla düzenlenir." hükmüne yer verilmiştir.

Tasarı, Anayasanın 102 nci maddesinin son fıkrasında yer alan söz konusu hüküm gereğince, Cumhurbaşkanlığı seçimine ilişkin usul ve esasların düzenlenmesi amacıyla hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile, Kanunun amacının, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 101 inci ve 102 nci maddelerinde 31/5/2007 tarihli ve 5678 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunla yapılan değişiklikler çerçevesinde, Cumhurbaşkanı seçimine, Cumhurbaşkanı adaylarında aranacak niteliklere, seçim öncesi, seçim günü ve seçim sonrası yapılması gereken işlemlere ilişkin usul ve esasların düzenlenmesi olduğu belirtilmektedir.

Madde 2- Madde ile, Cumhurbaşkanı seçiminde uygulanacak genel ilkeler düzenlenmektedir.

Birinci fıkrada, Anayasanın 101 inci maddesinin birinci fıkrası hükmü gereğince, Cumhurbaşkanı'nın halk tarafından seçileceği hükmüne bağlanmaktadır.

İkinci fıkrada, Anayasanın 67 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ilkelere uygun olarak seçimlerin yargı yönetim ve denetimi altında, bütün yurttaki aynı günde yapılması öngörülmektedir.

Üçüncü fıkrada, Anayasanın 67 nci maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen serbestlik ilkesine vurgu yapılmaktadır.

Dördüncü fıkrada, Anayasanın 67 nci maddesinin ikinci fıkrası hükmü çerçevesinde, oyların sayımı, dökümü ve tutanaklara bağlanmasında aleniyet ilkesi esas alınmaktadır.

Beşinci fıkrada, Kanunda hüküm bulunmayan hallerde, Kanun hükümlerine aykırı olmamak şartıyla uygulanacak diğer kanunlar belirlenmektedir.

Altıncı fıkrada, Anayasanın 79 uncu maddesi hükmü de göz önünde bulundurularak, Anayasanın 67 nci maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen, seçimlerin yargı yönetim ve denetimi altında yapılmasına ilişkin hüküm çerçevesinde, seçimlerin başlamasından bitimine kadar, seçimin düzen içinde yönetim ve dürüstlüğü ile ilgili bütün işlemleri yapmak ve yaptırmakla Yüksek Seçim Kurulu görevlendirilmekte ve Kurulun bu doğrultuda ilke kararları alabilmesine imkan sağlanmaktadır.

Madde 3- Birinci fıkrada, Anayasanın 101 inci maddesinin ikinci fıkrası hükmü gereğince, Cumhurbaşkanı seçimlerinin beş yılda bir yapılacağı ve bir kişinin en fazla iki defa seçilebileceği düzenlenmektedir.

İkinci fıkrada, Anayasanın 102 nci maddesinin birinci fıkrası hükmü gereğince, seçim dönemine ilişkin süreler belirlenmektedir.

Üçüncü fıkrada, seçim takviminin belirlenmesi ve ilanı için Yüksek Seçim Kurulu görevlendirilmektedir.

Madde 4- Birinci fıkrada, Anayasanın 102 nci maddesinin ikinci fıkrası hükmü gereğince, seçilme için gerekli oy çoğunluğu, oylamaların ne zaman ve nasıl yapılacağı, seçilme için gerekli oy sayısı belirlenmektedir.

İkinci fıkrada, Anayasanın 102 nci maddesinin üçüncü fıkrası hükmü gereğince, ikinci oylamaya katılmaya hak kazanan adaylardan birinin ölümü veya seçilme yeterliğini kaybetmesi halinde izlenmesi gereken usul ve esaslar belirlenmektedir.

Üçüncü fıkrada, oylamalara tek adayla gidilmesi halinde oylamanın yapılma şekli ve Cumhurbaşkanı seçilmek için alınması gereken oy miktarı düzenlenmektedir.

Dördüncü fıkrada, Anayasanın 102 nci maddesinin dördüncü fıkrası ile 106 ncı maddesi hükümleri gereğince, yeni seçilen Cumhurbaşkanı göreve başlayıncaya kadar görev süresi dolan Cumhurbaşkanının görevinin devam edeceği ve Cumhurbaşkanlığı makamının anılan fıkrada

belirtilen sebeplerle boşalması halinde, yenisi seçilinceye kadar, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının Cumhurbaşkanlığına vekillik edeceği hususları düzenlenmektedir.

Beşinci fıkra, Anayasanın 101 inci maddesinin dördüncü fıkrası hükmü gereğince, Cumhurbaşkanı seçilen kişinin varsa partisi ile ilişkisinin kesilmesi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliğinin sona ermesine ilişkin hükümler yer almaktadır.

Madde 5- Madde ile, Savaş sebebiyle yeni seçimlerin yapılmasına imkân görülmemesi halinde seçimlerin ertelenmesi hali düzenlenmektedir.

Madde 6- Madde ile, Anayasanın 101 inci maddesinin birinci fıkrası hükmü gereğince, Cumhurbaşkanı seçilme yeterliği düzenlenmiştir. Maddede, milletvekili seçilme yeterliğine atıfta bulunulduğundan, bu konuda Anayasanın 76 ncı maddesi ile 10/6/1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 11 inci maddesi hükümlerinin dikkate alınması gerekmektedir.

Madde 7- Birinci fıkra, Anayasanın 101 inci maddesinin üçüncü fıkrası hükmü gereğince, aday gösterilmenin şartları belirlenmiştir. Anayasanın 67 nci maddesinin altıncı fıkrasında yer alan, seçim kanunlarının temsilde adalet ve yönetimde istikrar ilkeleri çerçevesinde düzenlenmesi gerekliliği göz önünde bulundurularak, her bir milletvekilinin ancak bir aday için teklifte bulunabilmesi öngörülmektedir.

İkinci fıkra, Anayasanın 101 inci maddesinin üçüncü fıkrası hükmü gereğince düzenlenmektedir.

Üçüncü fıkra, adaylığın aday gösterilen kişinin yazılı muvafakatine bağlı olması öngörülmüştür. Başka bir ifadeyle, kişinin muvafakati olmaksızın aday gösterilmesi mümkün değildir. Zira, 12 nci maddenin birinci fıkrası uyarınca, aday gösterilen Devlet memurları ve diğer kamu görevlileri aday gösterildikleri tarihten itibaren görevlerinden ayrılmış sayılacakları hükme bağlanmaktadır.

Dördüncü ve beşinci fıkralarda, aday gösterilmenin usulleri belirlenmektedir.

Madde 8- Birinci fıkra, adaylarla ilgili bilgi ve belgelerde eksiklik tespit edilmesi halinde Yüksek Seçim Kurulu tarafından yapılması gereken işlemler belirlenmektedir.

İkinci fıkra, adayın giderilmesi istenen eksiklikleri süresi içinde gidermemesi halinde adaylıktan çekilmiş sayılacağı hükme bağlanmaktadır.

Madde 9- Madde ile, geçici aday listesinin belirlenmesi usulü düzenlenmektedir.

Madde 10- Birinci fıkra, geçici aday listesine veya bu listeye alınmamaya ilişkin itiraz usulü belirlenmektedir.

İkinci fıkra, yapılan itirazların karara bağlanması ve kesin aday listesinin ilanı hükme bağlanmaktadır.

Madde 11- Madde ile, Cumhurbaşkanı aday gösterilen Devlet memurları ve kamu görevlileri hakkında uygulanacak usuller gösterilmektedir.

Birinci fıkra, aday gösterilen Devlet memurları ve diğer kamu görevlilerinin görevlerinden ayrılmış sayılacakları tarih ile bu durumda Yüksek Seçim Kurulunca yapılacak işlemler gösterilmektedir.

İkinci fıkradaki düzenlemeyle, 298 sayılı Kanunun ek 7 nci maddesine paralellik sağlanmaktadır.

Madde 12- Maddede, birinci oylamanın öngörülen takvimde tamamlanabilmesi amacıyla, kesin aday listesinde değişiklik yapılamayacağı hükme bağlanmaktadır.

Madde 13- Madde ile, seçim sürecinde yapılacak propagandanın bu seçime mahsus usul ve esasları belirlenmekte ve diğer hususlarda 298 sayılı Kanuna atıfta bulunulmaktadır.

Madde 14- Madde ile, adaylara yapılacak mali yardımın usul ve esasları düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, adayların yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, tüzel kişilerden ve Türk uyrukluğunda olmayan gerçek kişilerden maddi yardım alamayacakları hükme bağlanmaktadır.

İkinci fıkra, seçimlerde şeffaflığın sağlanması amacıyla, adaylığın kesinleşmesinden itibaren seçim sonuçlarının kesinleşmesine kadar geçen dönem içinde elde edilen her türlü gelir ve harcamaların kayıt altına alınması, nakdi yardımların adayların kendi adlarına açtıracakları bir banka hesabına yatırılması, diğer yardımların makbuz karşılığında yapılması gerektiği düzenlenmektedir.

Üçüncü fıkra, adayların kullanacakları makbuzların biçimi, bastırılması ve yardımların kayda geçirilmesine ilişkin usul ve esasların Yüksek Seçim Kurulunca belirlenmesi öngörülmektedir.

Dördüncü ve beşinci fıkralarda, seçim hesapları ve harcamalarının denetlenmesine ilişkin hükümlere yer verilmektedir.

Madde 15- Madde ile, seçimlerde kullanılacak oy pusulalarıyla ilgili usul ve esaslar düzenlenerek, bu konuda Yüksek Seçim Kuruluna yetki tanınmaktadır.

Madde 16- Madde ile, seçmenin oyunu nasıl kullanacağına ilişkin hususlar düzenlenmektedir.

Madde 17- Madde ile, oylamanın referandum şeklinde yapılması halinde oy kullanma şekli düzenlenmektedir.

Madde 18- Birinci fıkra, seçim tutanakları ile seçim sonuçlarının birleştirilmesinin usul ve esaslarını belirleme yetkisi Yüksek Seçim Kuruluna verilmektedir.

İkinci fıkra, seçim sonuçlarının ilanı düzenlenmektedir.

Madde 19- Madde ile, bir veya birkaç seçim bölgesinde seçimlerin veya birleştirme tutanaklarının iptaline karar verilmesi ihtimali düzenlenmekte, iptal edilen kısmın ülke genelindeki seçim sonuçlarına etkisi ve seçimlerin yenilenip yenilenmeyeceğinin değerlendirilmesi yetkisi Yüksek Seçim Kuruluna verilmektedir.

Madde 20- Seçimin sonuçlandırılması, sonuçların ilanı ve seçilen Cumhurbaşkanı adına, seçildiğine dair tutanağın hazırlanması düzenlenmektedir.

Madde 21- Anayasanın 103 üncü maddesinde Cumhurbaşkanının görevine başlarken Türkiye Büyük Millet Meclisi önünde andiçeceği hükme bağlanmıştır. Madde ile, Anayasanın 102 nci maddesinin son fıkrası hükmü çerçevesinde, seçilen Cumhurbaşkanı ilgili tutanağın verilmesine ve Cumhurbaşkanının andiçmesine ilişkin usul ve esaslar belirlenmektedir.

Madde 22- Madde ile, 298 sayılı Kanun hükümlerinin Cumhurbaşkanı seçiminde de uygulanmasını sağlamaya yönelik olarak söz konusu Kanunda değişiklik yapılmaktadır.

Madde 23- Yürürlük maddesidir.

Madde 24- Yürütme maddesidir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Cumhurbaşkanlığı Seçimine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Kanun Teklifim Gerekçesiyle Birlikte İlişikte Sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

Kamer Genç

Tunceli

GEREKÇE

31/5/2007 tarihli ve 5678 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunla 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 102 nci maddesi değiştirilmiş olup son fıkra ile “Cumhurbaşkanlığı seçimine ilişkin usul ve esaslar kanunla düzenlenir.” hükmü getirilmiştir. Teklifimiz bu gerekçe ile hazırlanmıştır. Yüce Meclise saygı ile sunulur.

TUNCELİ MİLLETVEKİLİ KAMER GENÇ’İN TEKLİFİ

**CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİMİNE İLİŞKİN USUL VE ESASLAR HAKKINDA
KANUN TEKLİFİ**

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, Cumhurbaşkanı seçimi sistem ve usulünü, seçilebilme ve aday olma esasları ile Cumhurbaşkanı seçimine ilişkin ilkeleri ve uygulamaları düzenlemektir.

Seçim sistemi

MADDE 2- (1) Cumhurbaşkanı seçimi genel, eşit ve gizli oyla, bütün yurttaki aynı günde yargı yönetim ve denetimi altında yapılır.

(2) Seçmen, oyunu tam bir serbestlikle kendisi kullanır.

(3) Oyların sayımı, dökümü ve tutanaklara bağlanması, açık olarak yapılır.

Görev süresi ve seçimin başlangıcı

MADDE 3- (1) Cumhurbaşkanının görev süresi beş yıldır. Bir kimse en fazla iki defa Cumhurbaşkanı seçilebilir.

(2) Cumhurbaşkanı seçimi, Cumhurbaşkanının görev süresinin dolmasından önceki altmış gün içinde; makamın herhangi bir sebeple boşalması halinde ise boşalmayı takip eden altmış gün içinde tamamlanır.

(3) Cumhurbaşkanı göreve başlayıncaya kadar görev süresi dolan Cumhurbaşkanının görevi devam eder.

Seçilme yeterliliği

MADDE 4- (1) Cumhurbaşkanı, kırk yaşını doldurmuş ve yüksek öğrenim yapmış Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri veya bu niteliklere ve milletvekili seçilme yeterliğine sahip Türk vatandaşları arasından, halk tarafından seçilir.

Adaylık

MADDE 5- (1) Cumhurbaşkanlığına Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri içinden veya Meclis dışından aday gösterilebilmesi yirmi milletvekilinin yazılı teklifi ile mümkündür. Ayrıca, en son yapılan milletvekili genel seçimlerinde geçerli oylar toplamı birlikte hesaplandığında yüzde onu geçen siyasi partiler ortak aday gösterebilir.

(2) Cumhurbaşkanlığı için aday gösterilecekler 3 üncü maddenin ikinci fıkrasında belirtilen altmış günün ilk on gününde Yüksek Seçim Kuruluna bildirilirler.

(3) Yüksek Seçim Kurulu bildirim sona erdiği günden itibaren beş gün içinde adaylar hakkında gerekli incelemeleri yapar. Adaylar hakkında yapılan inceleme sonunda, bu Kanunda yazılı adaylık şartlarında noksanlık, aykırılık veya herhangi bir engelin bulunduğu tespit edilirse, noksanlık ve aykırılığın giderilmesi için beş günlük süre verir. Bu sürenin sonunda Yüksek Seçim Kurulu adayları geçici olarak ilan eder.

(4) Adayların geçici olarak ilanından itibaren en geç beş gün içinde Yüksek Seçim Kuruluna itiraz edilebilir. İtirazlar, en geç dört gün içinde karara bağlanır.

(5) Adaylıklar kesinleştikten sonra, Yüksek Seçim Kurulu bütün adayları oy verme gününden önceki otuzuncu gün itibarıyla Resmi Gazete ve radyo ile ilan eder.

Propaganda serbestliği ve süresi

MADDE 6- (1) Propaganda, oy verme gününden önceki yirminci günün sabahında başlar ve oy verme gününden önceki günün saat 18.00'inde sona erer.

(2) Seçim zamanında, genel yollar üzerinde, mabetlerde, kamu hizmeti görülen bina ve tesislerde ve ilçe seçim kurullarınca gösterileceklerden başka meydanlarda toplu olarak sözlü propaganda yapılması yasaktır. Açık yerlerde, güneş battıktan doğuncaya kadar toplu olarak, sözlü propaganda yapılamaz.

Radyo ve televizyonda propaganda

MADDE 7- (1) Özel kanunlardaki hükümler saklı kalmak üzere, seçime katılan adaylar, oy verme gününden önceki 7 nci günden itibaren oy verme gününden önceki gün saat 18.00'e kadar radyo ve televizyonda propaganda yapabilirler.

(2) Adaylar, ilk gün 30, son gün 30 dakikayı geçmemek üzere, Cumhurbaşkanlığı ile ilgili olarak yapacakları işler hakkında propaganda yapabilirler.

(3) Radyo ve televizyonda, yayınlanacak propaganda konuşmalarının her gün hangi saatte, hangi aday adına yapılacağı, Türkiye Radyo ve Televizyonları tarafından haber yayınları sırasında, önceden duyurulur.

(4) Radyo ve televizyonda yapılacak propaganda yayınlarının, tam bir tarafsızlık ve eşitlik içinde yapılması, Yüksek Seçim Kurulu ile Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu tarafından sağlanır.

(5) Televizyonda, seçime katılan adayların yukarıdaki fıkralar gereğince yayınlanacak propaganda konuşmalarında Türk Bayrağı ve konuşmayı yapan aday dışında hiçbir görüntüye yer verilmez.

(6) Özel radyo ve televizyonlarda adayların propaganda konuşmaları TRT'de uygulanan usul ve esaslara göre yapılır.

Propaganda yayımına ilişkin yasaklar

MADDE 8- (1) Propaganda için kullanılan el ilanları ve diğer her türlü matbualar üzerinde, Türk Bayrağı, dini ibareler, bulundurulması yasaktır. Radyo ve televizyonda yapılacak propaganda yayınlarıyla, diğer seçim propagandalarında, Türkçeden başka dil ve yazı kullanılması yasaktır.

Geçerli oyların hesabı

MADDE 9- (1) Geneloyla yapılacak seçimde, geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilmiş olur.

(2) İlk oylamada bu çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamayı izleyen ikinci pazar günü ikinci oylama yapılır. Bu oylamaya, ilk oylamada en çok oy almış bulunan iki aday katılır ve geçerli oyların çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilmiş olur.

(3) İkinci oylamaya katılmaya hak kazanan adaylardan birinin ölümü veya seçilme yeterliğini kaybetmesi halinde; ikinci oylama, boşalan adaylığın birinci oylamadaki sıraya göre ikame edilmesi suretiyle yapılır. İkinci oylamaya tek adayın kalması halinde, bu oylama referandum şeklinde yapılır. Aday, geçerli oyların çoğunluğunu aldığı takdirde Cumhurbaşkanı seçilmiş olur.

İlgili hükümler

MADDE 10- (1) Bu Kanuna aykırı olmamak kaydıyla, Cumhurbaşkanı seçiminde 26/4/1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

Değiştirilen Hükümler

MADDE 11- (1) 26/4/1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasına "sunulmasında" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve Cumhurbaşkanı seçiminde" ibaresi eklenmiştir.

Yürürlük

MADDE 12- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 13- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Anayasa Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Anayasa Komisyonu

Esas No.: 1/787, 2/62

24.06.2010

Karar No.: 18

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlıkça 18.12.2009 tarihinde Esas olarak Anayasa Komisyonuna havale edilen, “Cumhurbaşkanı Seçimi Kanun Tasarısı (1/787)” Komisyonumuzun 28.1.2010 tarihli toplantısında görüşülmüştür.

Toplantımıza Adalet Bakanı Sayın Sadullah Ergin ile Adalet Bakanlığı temsilcileri katılmışlardır.

Tasarı ile, Cumhurbaşkanlığı seçimi, adaylarda aranacak nitelikler, adaylara yardım konusu, seçim öncesi, seçim günü ve seçim sonrası yapılması gereken işlemlere ilişkin usul ve esaslar düzenlenmektedir.

31.5.2007 tarihli ve 5678 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunla; Anayasanın Cumhurbaşkanının nitelikleri ve tarafsızlığını düzenleyen 101, seçimini düzenleyen 102 nci maddelerinde değişiklik yapılmış; söz konusu değişikliklerin de yer aldığı paket 21.10.2007 tarihli halk oylamasında kabul edilerek yürürlüğe girmiştir. Bu düzenlemeler doğrultusunda Cumhurbaşkanının halk tarafından 5 yıl için seçilmesi ve bir kimsenin en fazla iki defa Cumhurbaşkanı seçilebilmesi esası getirilmiştir. Ana hatları Anayasada belirlenen bu hususla ilgili; seçime ilişkin usul ve esasların kanunla düzenleneceği, Anayasanın 102 nci maddesinin son fıkrasında yer almıştır. Söz konusu Tasarı bu çerçevede hazırlanmıştır.

Komisyon Başkanı Prof. Dr. Burhan Kuzu toplantıyı açış konuşmasında gündemi özetlemiş, referandumla kabul edilen Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesini öngören Anayasa değişikliğinin uyum yasasının çıkarılmasının amaçlandığını belirtmiştir. Tasarının, Anayasa değişikliği çerçevesinde hazırlandığını, temel ilkeleri ortaya koyduğunu, eksik kalan ya da düzenlenmeyen hususlarda diğer seçim mevzuatının uygulanacağına dikkat çekmiştir. Aynı konuda Tunceli Milletvekili Kamer Genç’in Cumhurbaşkanlığı Seçimine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Kanun Teklifinin (2/62) Komisyon gündeminde olduğunu ve birleştirilerek görüşüleceğini söylemiştir.

Adalet Bakanı Sadullah Ergin, Anayasanın halkoylaması ile kabul edilen 101 ve 102 nci madde değişikliklerinin uygulamayı gösteren bir kanun ihtiyacını doğurduğunu belirtmiştir. Önümüzdeki Tasarı bu ihtiyacın bir sonucudur. Cumhurbaşkanlığı seçiminde geçmişte yaşanan sıkıntılar Anayasa değişikliğini getirmiştir. Tasarı, Cumhurbaşkanlığı seçimini düzenlemek üzere, seçimlerle ilgili temel ilkeler dikkate alınarak hazırlanmıştır. Serbest, gizli oy, açık sayım, yargı denetimi gibi Anayasamızda ve seçim mevzuatında yer alan temel prensipler bu Tasarıda da yer almıştır.

Tasarı üzerinde üyelerimiz şu görüşleri ifade etmişlerdir;

- Cumhurbaşkanlığı seçimleri hep sorunlu olmuştur. Demokratik görüntü tahribata uğramıştır. Cumhurbaşkanının uzlaşma ile seçilmesi amaçlanmalıdır. Cumhurbaşkanını halkın seçmesi, yaşanan krize bir tepkidir. Cumhurbaşkanının yetkileri parlamenter demokrasiye aykırı olarak çok geniştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi

(S. Sayısı: 527)

Temsili olması gerekirken tersi söz konusudur. Geniş yetkilerle birlikte Cumhurbaşkanını halkın seçmesi yarı başkanlık demektir ki, artık, bu durumda parlamenter demokrasiden söz edilemez. Anayasa değişikliği gündemde iken, yetkileriyle birlikte nasıl seçileceği konusunda konsensüs aranmalıdır. Bunun zemini Türkiye Büyük Millet Meclisidir.

- Tasarının sistematik dengesi yoktur. Sorun gidermekten öte yeni sorunlar doğurmaktadır. Başkanlık, yarı başkanlık tercih konusu olabilir, buna göre düzenlemeler yapılabilir. Bu Tasarı ise iki siyasi otorite yaratmaktadır. Halkın seçtiği Cumhurbaşkanı çok yetkilidir, ama sorumsuzluk sürmektedir. Ayrıca halkoyuyla gelen bir Başbakan vardır. Bu durum yönetim mantığı ile bağdaşmaz. Örneği olmayan bir sistemdir.

- Bu sistemin doğru olup olmadığı halk nezdinde uygulama ile ortaya çıkacaktır. Sorumsuz bir Cumhurbaşkanı halka eğitim, ekonomi, sağlık vs. alanlarda ne diyecektir. Adayın donesi; dine, dile, ırka, cinsiyete, mezhebe yönelecektir. Adaylara yapılacak yardımların hangi beklentilerle yapılacağı önemlidir. Bu durum sermaye gruplarının adaylarını ortaya çıkaracaktır. Tasarı pek çok eksikliği barındırmaktadır. Bir alt komisyonda incelenmelidir.

- Cumhurbaşkanını yeniden Meclisin seçmesi tartışılmalıdır. Özellikle ikinci defa seçim imkanı tanınması tavizleri doğuracaktır. Cumhurbaşkanının tarafsız olması zorlaşacaktır.

Tasarının aleyhindeki bu görüşlere cevaben bazı üyelerimiz şu görüşleri ifade etmişlerdir.

- Cumhurbaşkanlığı seçimi hep kriz konusu hep baskı sebebi olmuştur. Bu halkın seçimini doğurmuştur. Halk oylamasında % 70'le kabul edilen Anayasa değişikliği hala yanlış görülmektedir. Halktan bu yetkiyi alma amacı ortadadır. Yetkileri fazla da olsa halkın seçeceği Cumhurbaşkanı bu yetkileri demokrasiye uygun, halkın iyiliğine yönelik, özgürlükleri artırıcı olarak uygulayacaktır. Tasarının -varsa- eksiklikleri giderilmeli, ancak reddedilmemelidir.

- İyi bir Anayasa sadece sistem kurar. Bu sistemi insanlar işletir, demokrasi kültürü işletir. Önemli olan uygulamadır.

- Bu Tasarı özü itibarıyla usule ilişkin hükümler içermektedir. Cumhurbaşkanının yetkilerinde bir değişiklik yapılmamıştır. Sorumluluk açısından statü aynıdır.

Yapılan bu görüşmelerden sonra 1/787 esas nolu Tasarı ile 2/62 esas nolu Teklifin birleştirilerek görüşülmesi ve görüşmelerin Tasarı üzerinden sürdürülmesi oya sunulmuş ve Komisyonumuzca kabul edilmiştir. Birleştirilen Tasarı ve Teklifin bir alt komisyonda incelenmesi oya sunulmuş ve Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Alt Komisyon, Başkanlığına Sakarya Milletvekili Ayhan Sefer Üstün'ü seçerek çalışmalarını tamamlamıştır.

Alt Komisyon raporu Komisyonumuzun 17.6.2010 tarihli toplantısında görüşülmüştür. Toplantımıza Adalet Bakanı Sadullah Ergin ile Cumhurbaşkanlığı, Adalet ve Maliye Bakanlıklarından yetkililer katılmışlardır.

Komisyon Başkanı Prof. Dr. Burhan Kuzu toplantıyı açış konuşmasında, daha tekemmül etmiş bir metnin görüşüleceğini, tartışmalı bazı konuların netlik kazandığını, özellikle adaylara yardım konusunun Alt Komisyon metninde ayrıntılı olarak düzenlendiğini ifade etmiştir.

Alt Komisyon Başkanı Ayhan Sefer Üstün ilk defa uygulanacak bir seçimle ilgili zor bir alanı düzenlemeye çalıştıklarını, oy pusulasında amblem ya da resmin yer alıp almaması konusunun Komisyon değerlendirilmesine sunulduğunu, teknik pek çok konunun Alt Komisyon metninde yer aldığını belirtmiştir.

Alt Komisyon metni okunmuş geneli üzerinde yapılan görüşmelerde üyelerimiz şu görüşleri ifade etmişlerdir;

- Görevdeki Cumhurbaşkanının ikinci defa aday olması halinde uygulanacak esasların ve seçimlerde görevden ayrılması gereken bakanların Cumhurbaşkanlığı seçimindeki konumlarının Tasarıda yer almaması bir eksikliktir.

- Siyasi partiler esas alınarak düzenlenmiş olan seçim mevzuatının, Cumhurbaşkanlığı seçiminde uygulanmasında adaletsizlik, uygulama zorluğu ve yolsuzluk ortaya çıkabilecektir.

- Parlamenter demokratik sistemlerde Cumhurbaşkanı sorumsuz ve yetkisizdir. Amaç, icra ile çatışmasını önlemektir. 1982 Anayasasında Cumhurbaşkanının yetkileri artırılmıştır. Hiçbir parlamenter sistemde olmayacak ağırlıkta Anayasaya girmiş, sistem çatışmaları doğurmuştur. Her kesim yetkilerin fazlalığından şikâyet ederken, Anayasa Mahkemesinin 367 kararına tepki olarak bir de halkın seçmesi düzenlemesi getirilmiştir. Bu durumda halkın seçeceği Cumhurbaşkanı hükümete adım attırmayabilecektir. Getirilen bu sistemin ne parlamenter sistem ne de başkanlık sistemi ile ilgisi vardır. Yeni ihtilafları içinde barındırdığı açıktır.

- Cumhurbaşkanı tarafsız, partiler üstü bir şahsiyettir. Halk tarafından seçilmesi halinde adaydır. Halkın önüne gidecek, propaganda yapacak, vaatlerde bulunacaktır. Başbakan ve Cumhurbaşkanının aynı siyasi çizgide olmaları durumunda meşruiyet tartışması en aza inse de tarafsızlığı her zaman tartışılacaktır. Seçim meydanlarında verdiği sözü yerine getirmesi kolay olmayacaktır. Yetkileri artırılmalı; kanun teklif etme yetkisi tanınmalıdır. Aksi halde sözünü yerine getirmek için Anayasal yetkilerini zorlayacak, hükümet ile pek çok problem yaşayabilecektir.

- Anayasanın 101 ve 102 nci maddelerinde yapılan değişiklik 1982 Anayasasının sistematiğine aykırıdır. Sistem sorunu ortadadır. Bu sorun çözülmelidir.

- Milli iradeye saygı duyulmalıdır. “Cumhurbaşkanını halk seçerse kaos olur” söyleminden vazgeçilmelidir. Ayrıca bu durum “başkanlık sistemi gelecek” “yarı başkanlık sistemine geçilecek” gibi bir iddia için de erkendir.

- Cumhurbaşkanının sorumsuzluğu dikkate alınarak, sembolik statüye çekilmelidir.

- Söz konusu Tasarı ve Teklif usule ilişkindir. Anayasa değişikliğinden sonra uyum yasasının çıkarılması bir zorunluluktur.

Adalet Bakanı Sadullah Ergin üyelerce belirtilen görüşlerden sonra yaptığı konuşmada Anayasanın 101, 102 ve 104 üncü maddeleri arasında parlamenter sistemle uymayan konulara yönelik eleştirilere katıldığını, düzeltilmesi gereken konular olduğunu ifade etmiştir. Bakan, ayrıca Türkiye’nin hukuk devleti olarak yoluna devam edebilmesi için tüm erklerin Anayasanın öngördüğü sınırlar içinde kalması gerektiğinin altını çizmiştir.

Alt Komisyon metninin geneli üzerindeki görüşmelerden sonra oy çokluğu ile maddelerine geçilmesi kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin amaç ve kapsam başlıklı 1 inci maddesi Komisyonumuzca kabul edilmiştir. Alt Komisyonca 2 nci maddede yurt dışı seçmenlerin oy kullanmasıyla ilgili düzenlemeye yer verilmiştir. Seçimde uygulanacak genel ilkeler başlıklı 2 nci madde, seçim dönemi, seçim döneminin başlangıç ve seçimlerin tamamlanması başlığını taşıyan 3 üncü madde Komisyonumuzca kabul edilmiştir. Alt Komisyon seçim sistemi ve uygulaması başlıklı 4 üncü maddede; ikinci turda adaylardan birinin çoğunluğu alamaması durumunda seçimin yenileneceği hususuna yer vermiş,

ayrıca maddenin dördüncü fıkrasının sonuna Anayasanın 106 ncı maddesinin son cümlesinde yer alan “Cumhurbaşkanına ait yetkileri kullanır” ibaresini eklemiştir. Bu madde Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Seçimin geri bırakılması halini düzenleyen 5 ve seçilme yeterliliğini düzenleyen 6 ncı madde Komisyonumuzca kabul edilmiştir. Alt Komisyon metninin 6 ncı maddesi Anayasanın 101 inci maddesinin birinci fıkrası doğrultusunda tekrar yazılmıştır.

Aday gösterilmeyi düzenleyen 7 nci maddede, en son yapılan milletvekili genel seçimlerinde aldıkları geçerli oylar toplamı birlikte hesaplandığında yüzde onu geçen siyasi partilerin ortak aday gösterebileceği düzenlemesi Tasarıda yer almaktaydı. Alt Komisyon bu düzenlemeye ek olarak her bir siyasi partinin ancak bir aday için teklifte bulunabileceği hükmünü getirmiştir. Böylece bir milletvekilinin ancak bir aday için teklifte bulunabileceği hükmüne paralel bir düzenleme yapılmıştır. Madde Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Adaylarla ilgili bilgi ve belgelerde eksiklik başlığını taşıyan 8 inci madde Komisyonumuzca kabul edilmiştir. Alt Komisyonca, Tasarıda bu maddede geçen “üç” günlük süre öngörülen müeyyidenin ağırlığı dikkate alınarak “beş” güne çıkarılmıştır.

Adaylığın incelenmesi ve geçici aday listesi başlıklı 9, itiraz ve kesin aday listesini düzenleyen 10 uncu maddeleri Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Alt Komisyon, devlet memurları ve diğer kamu görevlilerinin adaylığını düzenleyen 11 inci maddenin birinci fıkrasını 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 18 inci maddesine paralel olarak yeniden düzenlenmiştir. Madde Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Adaylıkta eksilme olması durumunu düzenleyen 12 nci madde Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 13 üncü maddesinin görüşülmesi sırasında verilen bir önerenin kabulü ile dördüncü fıkranın başına “propaganda döneminde Başbakan, bakanlar ve milletvekilleriyle ilgili yasaklara ilişkin hükümlerde dahil olmak üzere” ibaresi ile son kelimedenden önce “kıyasen” ibaresi eklenmiştir. Amaç, Başbakan, bakanlar, milletvekilleri ve görevdeki Cumhurbaşkanının ikinci defa adaylığında yasaklar ve propaganda açısından uygulamada sıkıntı yaşanmasının önlenmesidir. Benimsenen önerge doğrultusunda Madde Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Adaylara yardım başlıklı 14 üncü maddenin üçüncü fıkrasının birinci cümlesi verilen bir önerenin kabulü ile yeniden yazılmıştır. Bu fıkra da geçen “en yüksek derecedeki Devlet memuru” ibaresi birinci dereceyi ifade etmekte olup bu derecede çok farklı unvanlarda Devlet memuru bulunduğundan, uygulamada hangi kadro unvanının esas alınacağı yönünde ortaya çıkabilecek karışıklığın önlenmesi amaçlanmıştır. Madde benimsenen önerge doğrultusunda Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Alt Komisyon, Tasarının seçim günü işlerini düzenleyen 15, 16 ve 17 nci maddelerinde “oy pusulası” ibarelerinin başına “birleşik” ibaresini eklemiştir. Her üç madde Komisyonumuzca kabul edilmiştir. Seçim tutanakları ve sonuçların birleştirilmesini düzenleyen 18 inci madde Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının, seçimin veya birleştirme tutanağının iptalini düzenleyen 19 uncu maddesinde, “seçim bölgesi” ibaresi Alt Komisyonca “seçim çevresi” olarak değiştirilmiştir. Madde Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin Cumhurbaşkanı seçiminin sonuçlandırılmasını düzenleyen 20, Cumhurbaşkanı tutanağın verilmesi ve ant içme törenini içeren 21, değiştirilen mevzuat kenar başlıklı 22, yürürlüğü düzenleyen 23 üncü maddeleri Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Alt Komisyon yürütme kenar başlıklı 24 üncü maddede “Bu Kanun hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ile Bakanlar Kurulu yürütür” düzenlemesine yer vermiştir. Madde Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin tümü ve redaksiyon yetkisi oya sunulmuş ve Komisyonumuzca oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Burhan Kuzu</i>	<i>Ayhan Sefer Üstün</i>	<i>Fatoş Gürkan</i>
İstanbul	Sakarya	Adana
Kâtip	Üye	Üye
<i>İsmail Bilen</i>	<i>Atila Emek</i>	<i>Canan Candemir Çelik</i>
Manisa	Antalya	Bursa
	(Muhalefet şerhi ektedir)	
Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Daniş</i>	<i>Mahmut Durdu</i>	<i>H. Hasan Sönmez</i>
Çanakkale	Gaziantep	Giresun
Üye	Üye	Üye
<i>Hamit Geylani</i>	<i>Haydar Kemal Kurt</i>	<i>Nevzat Korkmaz</i>
Hakkâri	Isparta	Isparta
(Muhalefet şerhi ektedir)		(Muhalefet şerhi ektedir)
Üye	Üye	Üye
<i>İbrahim Hasgür</i>	<i>Musa Sivacıoğlu</i>	<i>Hasan Kara</i>
İzmir	Kastamonu	Kilis
Üye	Üye	Üye
<i>Atilla Kart</i>	<i>Ayşe Türkmenoğlu</i>	<i>Faruk Bal</i>
Konya	Konya	Konya
(Muhalefet şerhi ektedir)		(Muhalefet şerhi ektedir)
Üye	Üye	Üye
<i>Hüsni Tuna</i>	<i>Behiç Çelik</i>	<i>İsa Gök</i>
Konya	Mersin	Mersin
	(Muhalefet şerhi ektedir)	(Muhalefet şerhi ektedir)
	Üye	
	<i>Mustafa Çetin</i>	
	Uşak	

MUHALEFET ŞERHİ

Cumhurbaşkanlığı Seçim Kanunu Tasarısına ilişkin muhalefet şerhimizi sunuyoruz.

2709 sayılı 1982 Anayasamız devletin klasik olarak belirtilen üç erki içerisinde yürütme erkine ağırlık vermiş ve yürütme içerisinde de Cumhurbaşkanının konumunu güçlendirmiştir. Anayasamızın 8. maddesi yürütme yetkisi ve görevi Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından Anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir demıştır. Yani yürütme görev ve yetkisini Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu arasında paylaşmıştır. Parlamenter sistemin özü de budur. Yürütme iki başlı bir yapıya sahiptir. Bu yapının bir kanadında Cumhurbaşkanı bulunup siyasal açıdan tam sorumsuzdur. Ancak ikinci kanat olan Bakanlar Kurulu, TBMM'ye karşı bireysel ve kollektif olarak sorumludur. Klasik Parlamenter Sistemde Cumhurbaşkanı devletin başıdır ve sembolik yetkilere sahiptir. Bu sebeple de Cumhurbaşkanının siyasal sorumsuzluğu esastır. Ancak 1982 Anayasamız parlamenter sistemi benimsemiş, siyasal açıdan tam sorumsuz bir Cumhurbaşkanı nitelermiş ancak birçok olağan ve olağanüstü yetkiyle donattığı da gerçektir. Cumhurbaşkanının yasama, yürütmeye yargıya ilişkin yetkilerinin çok önemli, icrai ve etkin olduğu muhakkaktır. Anayasamızda 104. maddede belirtilen görev ve yetkiler bunu takip eden 105. maddedeki sorumlu ve sorumsuzluk haliyle uyumlu değildir. Bu husus yıllardır tartışılmaktadır.

Anayasamızın öngördüğü bu parlamenter sistemin karşısında Başkanlık sistemi bulunmaktadır. Bu sistemde seçmen hem başkanı hem parlamentoyu seçmektedir. Bu sistemi uygulayabilen ve diktatörlüğe kaçmayan dünyadaki tek örnek ABD'dir. Bu sistemde başkan olağanüstü yetkilerle donatılmıştır. Yine bu sistemde parlamentonun başkanı görevden alma yetkisi yoktur. Sadece kınama yetkisini kullanabilir. Yine bu sistemde hükümet yasama içinden çıkmamakta, yasama ve yürütme ayrı ayrı seçimlerle gelmektedir.

Her iki sistemin karışımı denebilen fakat dünyada başarılı uygulaması olamayan ve yalnızca Fransa'da o da büyük bir demokrasi kültürü ve tarihi ile, kimi zaman büyük sorunlarla karşılaşmasına karşın yarı başkanlık sistemi Fransa'da uygulanabilmektedir. Yürütme erki halk tarafından seçilen devlet başkanı ile meclis güvenine dayanan hükümet başkanı arasında paylaşılır. Fiili olarak ise yürütmenin başkanı devlet başkanıdır.

1982 Anayasamızda cumhurbaşkanının siyasal açıdan tam sorumsuzluğu kabul edilmesine karşın 104. madde yetkilerinin fazla ve sistemi bozucu olduğu, Anayasanın halk oyuna sunulacağı tarihten bu güne değin hep eleştirilmiştir. 12 Eylül Anayasasını hazırlayan mantık Milli Güvenlik Konseyi iradesini daimi kılmak arzusu ile Cumhurbaşkanını hem siyaseten sorumsuz kılmış, hem de geniş yetkilerle donatmış idi. Hal böyle iken bu Anayasanın uygulama süreci içerisinde Cumhurbaşkanı yetkilerinin azaltılması gerekliliği tartışılırken, 31.05.2007 tarihli ve 5638 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunla, T. C. Anayasasının 101 ve 102. maddelerinde değişiklikler yapılmıştır. Yapılan bu değişikliklerle Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi kabul edilmiştir. Parlamenter sistemin yürütmesinde zaten zorlukları olan Anayasamızda sistemin yürütmesini daha da zorlaştıran ve aslında sistemin yürütmesini bir anlamda tıkamaya, yani devleti çalışamaz hale getirebilecek bir yapılanmaya gidilmiştir. Devletin ve sistemin uygun, hızlı, toplumun sorunlarını çözebilecek yetenek ve çeviklikle çalışılması halkın yararınadır. Sistemin tıkanmasını, çalışamaz hale gelmesini sonuçlayacak olan aykırılıklar tüm toplumun ve devletten çözüm bekleyen halkın yararına olmayacağı muhakkaktır.

Ancak ne yazık ki sistemi çalışmaz, sorunların çözülemez tüm toplum yaşamının devlet erkini kullananlar tarafından kilitlenebileceği bir sistem kamuoyunda tamamıyla ters olarak sanki olumlu bir değişiklikmiş gibi açıklanmıştır. Anayasanın devletin işleyişine ilişkin kurgusu olumlu yönde düzeltilmek yerine çalıştırılmama yolu seçilmiştir. Eğer halkımız isterse uygulanan parlamenter sistem değişikliği elbette ki tartışılabilir. Önemli olan halkın refahı, sorunların hızlı çözümü, halkın iktidarının sağlanmasıdır. Bu noktada AKP iktidarının gerçekleştirmek istediği şey ise bir halk iktidarı değil; parlamenter sisteme göre uygulanan kurgulanan 1982 Anayasasının 105. maddesindeki siyaseten tam sorumsuz, tam dokunulmaz bir Devlet Başkanı ile Anayasa 104. maddesi ile diğer kanunlarla verilen geniş yetkilere sahip bunlara ilaveten halk tarafından seçilme gücünü de yanına alarak bir olağanüstü yetkili Başkanlık Sistemi oluşturmaktır. Yani tek adam rejimine gitmektir. Anayasa da yapılan 101. ve 102. madde değişikliği sonrası Cumhurbaşkanlığı seçimine ilişkin usul ve esasların kanunla düzenleneceği hükmü gereği, hükümet tarafından hazırlanan Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanunu Tasarısı siyaseten sorumsuz tam dokunulmaz buna karşın olağanüstü yetkilerle donatılmış yepyeni bir tek adam rejimi, başkanlık sistemi rejimi oluşturmanın uygulama kanunu olmaktadır. Bu sebeple tasarının madde incelemelerinde sistem sorunu ve mantık hatası bulunmasından ötürü komisyon özellikle Alt Komisyon çalışmalarında çıkan sorunların giderilmesi imkansız olmuş, tüm çalışmalar boyu düzeltilebilme imkanı bulunamamış, Anayasa hükmü gereği denilerek sorunlar giderilememiştir.

Bu sorunlar dışında çok ciddi Anayasa ihlalleri de komisyonda iktidar grubunun oylarıyla gerçekleşmiştir. Tasarının 5. maddesinde Cumhurbaşkanlığı seçiminin bir yıl geriye bırakılma imkan ve yetkisinin Anayasada yer almamasına rağmen böyle bir hükmün yasaya konmuş olması açık bir Anayasaya aykırılıktır. Öte taraftan yine tasarının 7. maddesinde Anayasamızda milletvekillerinin ve siyasi partilerin aday göstermesinde bir kısıtlama olmamasına rağmen tasarının 7. maddesine Anayasal hak ve yetkileri engelleyerek milletvekilleri ve siyasi partilere aday gösterme sınırı ve kısıtlaması konması yine Anayasaya ve demokrasiye aykırılıktır.

Tasarının 11. maddesinde devlet memurları ve diğer kamu görevlilerinin adaylığı konusunda adaletten ve eşitlikten tümüyle uzaklaşmış, Anayasaya aykırı olarak adeta aday engelleme mantığı ile düzenlemeler getirilmiştir. İktidar partisinin bu düzenlemelere dayanak olarak 2839 sayılı Milletvekili Seçim Kanununun 18. maddesinin değişikliklerini örnek göstermeleri de tamamıyla bir hata olup, Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesindeki amacın siyasi partilerin dışında tarafsız bir Cumhurbaşkanı seçmek olduğu gerçeği karşısında siyasi partiler nezdinde milletvekilliği seçiminin kurallarının esas alınması yanlıştır. Madde dikkatli incelendiğinde adeta güç, imkan ve yetki itibarıyla Başbakan Cumhurbaşkanlığı yolunu açma konusunda imkan tanıma gayreti açıkça belli olmaktadır. Zira en geniş yetki makamı olan Başbakanlığın Cumhurbaşkanlığı adaylığı konusunda bu maddeye ilişkin olarak adalet ve eşitlik anlamında aday olması ihtimali olan diğer vatandaşlara getirilen hiçbir kısıtlamanın Başbakan için kabul edilmediği ve hatta Başbakan adaylığı konusunda diğer seçimlerde olduğu üzere Adalet, İçişleri ve Ulaştırma Bakanlarının görevlerini bırakma zorunluluğu gibi kurallar dahi kabul edilmemiş, adeta devlet imkanlarını kullanarak Başbakanın Cumhurbaşkanlığına çıkış yolu hazırlanmıştır.

Buna bağılı olarak 13. maddede yer alan propaganda ile ilgili olarak düzenlenen maddede yine Başbakan için Cumhurbaşkanlığına çıkış yoluna uygun hale getirilmiştir. Madde Anayasanın 67 ve 79 maddelerine aykırı olduğu gibi, ayrıca TRT'ye olmayan bir görev ve yetki verilmesi de yine yanlıştır. Tasarının bu maddesine komisyonda son anda verilen Başbakan ve Bakanların adaylığı ile ilgili propaganda yasaklarına ilişkin 298 sayılı Kanunun kıyasen uygulanacağına ilişkin verilen önergeyle yasaya eklenen fıkra ise tam bir göz boyamadır.

Tasarının sistem ve mantık hatası olmasının sonucu olarak en sorunlu maddelerinden olan 14. maddesiyle adaylara yardım düzenlenmeye çalışılmıştır. Anayasamızın kurguladığı sistemin Parlamenter sistem ve bu tasarının dayanağı yapılan Anayasanın 101. ve 102. maddesindeki 2007 değişiklikleri ise Başkanlık sistemi kurgusunu taşıdığından siyasal sorumsuzluk, tarafsızlık ve tam dokunulmazlık makamı olan Cumhurbaşkanlığının seçiminin finansal yapısı tam bir kargaşaya sebebiyet vermektedir. Cumhurbaşkanı adayının hazine yardımı alması veya kendi mali olanaklarıyla seçim propagandasını götürmesi yöntemlerinde AKP Grubu madde metnindeki yöntemi benimsemiştir. Cumhurbaşkanlığı adaylığında gerekli parasal kaynak adayın yaratacağı imkanlara bırakılmıştır. Yani Anayasadaki seçilme yeterliliğine sahip Türk vatandaşları arasından, halk tarafından seçilir cümlesinin afaki olup, mali olanakları çok büyük şahısların seçilebileceği sistem kabul edilmiştir. Belli bir eleme sonrası hazineden alınacak olan eşit yardımla herkesin aday olabilme ideali kabul edilmeyip, adeta bir tarafta hükümet olanakları bunun yanında finans kaynakları daha da ötesinde farklı sebeple bir araya gelmiş kişi ve sermaye gruplarının aday çıkarabileceği sistem kabul edilmiştir. Bu madde içerisinde halktan birinin veya bugüne kadar seçilen Cumhurbaşkanları profillerine yakın birinin bulunma ihtimali yoktur. Burada hükümet eliyle devlet gücü ve çok farklı donelerle bir araya gelmiş kişi ve sermaye topluluklarının belirleyeceği kişi profili vardır. Yani en büyük ihtimalle Başbakan vardır. Bu detayı bu denli sorunlu bir yasa tasarısı içerisinde şu anki Cumhurbaşkanlığının süresi, tekrar seçilebilmesi ve benzeri sorunların giderilmesinin de düşünülmemesi son derece manidardır. Adaylar tarafından açtıracakları seçim hesabının belkide milyonları bulacak bu paraların denetimi ve hatta seçim sonrası harcanmayan paraların tasfiyesi dahi büyük hukuksal problemler olarak durmaktadır.

Bu sebeplerle Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanunu Tasarısına muhalif olduğumuzu saygılarımızla bildiririz.

24. 6. 2010

Atilla Kart
Konya

Atilla Emek
Antalya

İsa Gök
Mersin

MUHALEFET ŞERHİ

Anayasa Komisyonunda görüşüldükten sonra, daha detaylı incelenmek üzere Alt Komisyona gönderilen tasarı, gerekli inceleme ve değişiklikler yapıldıktan sonra esas komisyona yeniden sunulmuştur. Gerek ana komisyonda, gerekse alt komisyonda tasarinın esas olarak "parlamente sistem"e aykırı olduğu ve parlamente sistemin işleyişinde yeni ve telafisi mümkün olmayacak zararlara yol açabileceği ifade edilerek şu görüş ve itirazlara yer verilmiştir:

Hukuk devleti; yasa yapıcıları ve uygulayıcılarının yasalara bağlılık ve uyma konusunda kendilerini de bağlı saydıkları, toplumun her alanındaki ilişkilerde kanun hakimiyetinin esas olduğu bir devlet anlayışıdır.

Elbette yasalar deyince, yasaların en tepesinde yer alan Anayasa'nın, yasama, yürütme ve yargının oluşturduğu tüm kurumlar üzerinde, bağlayıcılığından söz etme zarureti bulunmaktadır.

Anayasamızın değişik maddelerine siyasi sistemimizin özellikleri serpiştirilmiş olup, mevcut teklif, bu özellikleri dikkate almamaktadır. Bütünü görmezlikten gelip, Anayasal sistemin özünü değiştirmektedir. Bu anlayış ülkemizi içinden çıkılmaz bir kaos ve kargaşa ortamına sürükleyecektir. Sisteme rengini veren maddelere bir göz attığımızda, sistemimizin şu ilkelerini özellikle belirtmek durumundayız;

1.) Egemenlik Kayıtsız, Şartsız Milletindir. (AY, m. 6)

2.) Türk Milleti, bu egemenliğini, anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanır.(AY, m. 6)

3.) Parlamente sistem, yasama, yürütme ve yargı olarak adlandırılan KUVVETLERİN AYRILIĞI ve ancak, medeni bir iş bölümü ve işbirliği anlayışı içerisinde uyumlu çalışması esasına dayanır. (AY, Başlangıç hükümleri)

4.) Yürütme yetkisi ve görevi Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından, Anayasaya ve Kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir. (AY, m. 8)

5.) Cumhurbaşkanının resen yaptığı işlemler aleyhine Anayasa Mahkemesine ve yargı mercilerine başvurulamaz. Tek başına yaptığı işlemler haricindeki bütün kararları Başbakan ve ilgili Bakanlarca imzalanır. Bu kararlardan Başbakan ve ilgili Bakan sorumludur. (AY, m. 105)

6.) Anayasal sistemimizde, Cumhurbaşkanı, klasik parlamente sistemlerde rastlanılmayacak kadar önemli görev ve yetkilere sahiptir. (AY, m. 104)

7.) Parlamente sistemde, parlamentonun çoğunluğunca seçilen Cumhurbaşkanı, devletin başı sıfatı ile devletin birliğini temsil eder. Türk Anayasal sisteminde bu denli önemli yetki ve görevleri olan Cumhurbaşkanının, hükümet ile arasında bugüne kadar sistemi sarsan bir uyumsuzluğu ortaya çıkmamışsa, bunun sebebi, hükümete siyasi gücünü veren halkın oyları ile seçilmiş olmasıdır. Zaman zaman yaşanan tartışmalar, hükümetin, halkın oyu ile gelmiş olduğunu hatırlatması ile son bulmuştur.

8.) Cumhurbaşkanının doğrudan halkın oyu ile seçilmesi, sistemde istikrar ve stabilitenin de bir sigortası olan hükümetin sahip olduğu bu argümanı ortadan kaldıracaktır. İki turlu bir seçim sisteminde Cumhurbaşkanının, hükümetten daha fazla oy alıp seçilmesi, farklı siyasi kanattan olması ihtimali kuvvetlidir. Aynı siyasi çizgiden gelseler bile, yetki kullanımında ortaya çıkabilecek uyumsuzluk, yürütmenin fiilen iki başlı olmasına ve sistem karmaşasına yol açabilecektir.

9.) Parlamenter sistemlerde böyle bir çift başlılık düşünülmediği için bu karmaşayı ortadan kaldıracak mekanizmalarda öngörülmemiştir. Bu, anayasal sapma, ülkede rejim ve sistem kavgasına yol açabilecek, ülkede "hükümetçiler", "Cumhurbaşkanını tutanlar" ve "diğerleri" gibi kutuplaşmalar ortaya çıkaracaktır.

10.) Bu bakımdan, parlamenter sistemde, "yetkili, sorumlu" ve "yetkili, sorumsuz" iki makamın ortaya çıkardığı çift başlı bir yapı, kabul edilemez bir durum olup, bu durum ancak "Yarı başkanlık", sistemlerinde görülebilmektedir.

11.) 2007 Cumhurbaşkanlığı seçimi öncesinde yaşanan "Cumhurbaşkanlığı seçimi krizi"ne karşı, bir tepki ile yapılan değişiklik, mantıklı ve objektif temelden yoksundur ve bu değişiklik yeni anayasal kriz ve tepkilerin habercisidir.

Bu değerlendirmeler ışığında denilebilir ki;

a.) Ya, 21.10.2007 tarih ve 5678 sayılı Anayasa değişikliğini içeren ve Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesini öngören düzenlemenin öncesine dönmeli ve Cumhurbaşkanının parlamento tarafından seçilmesi yolu tercih edilmeli.

b.) Ya da, Anayasanın 104. maddesinde sayılan Cumhurbaşkanının görev ve yetkilerinde, parlamenter sistemin özüne uygun sınırlandırmalara gidilmelidir. Cumhurbaşkanı sorumsuz olduğu için aynı zamanda yetkisiz olmalı, sadece ülkenin birliğini temsil gibi sembolik bir statü verilmelidir. "Cumhurbaşkanı Seçimi Kanunu Tasarısı" Anayasa Komisyonunda görüşülmeye başlandığı andan itibaren, bu görüşlerimiz ifade edilmiştir. Komisyon, daha detaylı ve teknik çalışmalar yapılması için alt komisyon, kurulmasına karar vermiş, MHP bu komisyonda da aynı görüşlerini ifade etme düşüncesi ile alt komisyona Isparta Milletvekili Nevzat KORKMAZ ile katılmıştır.

Nevzat Korkmaz
Isparta

Behiç Çelik
Mersin

Faruk Bal
Konya

MUHALEFET ŞERHİ

Öncelikle belirtmek gerekir ki, Cumhurbaşkanı'nın halk tarafından seçilmesini düzenleyen anayasa değişikliği Anayasa'ya, dolayısıyla parlamenter sistemine aykırıdır. Cumhurbaşkanı herhangi bir siyasi programı olmayan, partiler-üstü "tarafsız" bir şahsiyettir. İşlevi itibarıyla bir kurumdur. Oysa ki, başkanlı parlamenter sistem açısından düşünüldüğünde, yukarıda açıklanan temel mantığın sarsıldığı görülür.

Çünkü bu sistemde; sadece parlamentoya girmek için yarışan, bu yarış kazandıktan sonra parlamentodaki çoğunluğu ve hükümeti kontrol eden siyasi parti değil, devlet başkanı da bir siyasi programla seçmenlerin karşısına çıkmaktadır.

Halk tarafından tercih edilmek için devlet başkanı, aynen siyasi partiler gibi seçim meydanlarına inecek, propaganda yapacak seçmenlere bir takım vaatlerde bulunacaktır. İşte, başkanlı parlamenter sistemde esas sorun burada başlamaktadır.

Eğer devlet başkanı, hükümet ve parlamento çoğunluğu aynı dünya görüşüne sahipse, büyük ihtimalle bu üç organ birbirine engel olmayacak, aksine aynı siyasi programı hayata geçirmek için işbirliği yapacaktır. Bu durumda, meşruiyet krizi ihtimali azalsa da, devlet başkanının tarafsızlığı büyük ölçüde zedeleneyecektir.

Aksi durumda, bir yandan tarafsızlık tartışması yaşanacak, diğer yandan meşruiyet krizine yol açacak bir kutuplaşmanın zemini hazırlanacaktır.

Şöyle ki, devlet başkanı ve çoğunluk partisi farklı programlarla seçmenlerin karşısına çıkacak, iktidara geldiklerinde yapmayı vaat ettikleri icraatlar farklı dünya görüşlerini yansıtacaktır.

Yarışan siyasi partiler iktidara geldiklerinde yasama çoğunluğunu ve hükümet yetkilerini, programlarıyla yaşamsallaştırmayı isteyeceklerdir.

Peki, devlet başkanı seçim meydanlarında verdiği sözleri nasıl yerine getirecektir? Yukarıda işaret ettiğimiz gibi, başkanlı parlamenter sistemde devlet başkanı halk tarafından seçilen ama yetkisiz bir devlet başkanıdır.

Bu yetkisiz devlet başkanı nasıl icraatta bulunacaktır? Ne yazık ki, başkanlı parlamenter sistemde bu sorunun cevabını anayasada bulmak mümkün değildir.

Devlet başkanının halk tarafından seçildiği bir sistemde devlet başkanının yasama yetkilerinin artırılması, en azından devlet başkanına yasa teklif etme yetkisinin tanınması gerekir.

Aksi takdirde, seçmenlere verdiği sözleri yerine getirebilmek için devlet başkanının anayasal yetkilerini zorlaması kaçınılmaz olacaktır.

Daha da önemlisi, seçimle gelmenin doğası gereği bir devlet başkanı tarafsızlığını tamamen bir kenara bırakabilir. Yani devlet başkanı programını uygulatabilmek için parlamentoda kendisine yandaş arayabilir, siyasi partilerle açık-gizli ittifaklara yönelebilir, hatta kendi dünya görüşüyle uyuşmayan hükümetlerin düşürülmesi için muhalefetle işbirliği dahi yapabilir.

Halkın gerçek temsilcisi kim? "Devlet başkanı mı, parlamento çoğunluğu mu? Kuşkusuz her iki aktör de, halk tarafından seçildikleri için, aynı şekilde meşruiyet iddiasında bulunma hakları vardır. Bu çelişkiler ve ilişkiler de sistemin kilitlenmesine neden olacaktır.

Bu nedenle, bu yasa tasarısından önce cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi neticesinde ortaya çıkacak sorunların çözülmesi gerekmektedir.

Tasarıda, ortak aday göstermede mecliste grubu bulunan partilerin dışlanması hazine yardımıyla olduğu gibi haksız, hukuksuz ve yok sayma mantığıdır. Halkın özgür iradesini barajlama kültürü burada da kendisini gösteriyor.

Mecliste grubu bulunan herhangi bir siyasi parti, grubunu nasıl kurulduğuna bakılmaksızın, Meclisin iç işleyişinde, grup niceliğine göre, tüm yasama haklarına sahip ve faaliyetlerine katıldığına göre, Cumhurbaşkanı adayını ortak gösterme hak ve görevini tekrar barajlamanın mantığı yoktur. Yüzde 10'luk seçim barajının ayıplı ve özürlü hukuksuzluğunun yansması, hiç olmazsa bu alana sızması gerekir.

Komisyon toplantısında, Cumhurbaşkanını ortak aday gösterme hükmünü düzenleyen 7. Maddesi hakkında verdiğimiz değişiklik önergesi kabul edilmemiştir.

Yukarıda anlattığımız nedenlerden ötürü, yasa tasarısına karşı olduğumuzu belirtir, muhalefet şerhimizi saygıyla sunarız.

Hamit Geylani

Hakkâri

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

ANAYASA KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**CUMHURBAŞKANI SEÇİMİ
KANUNU TASARISI**

**CUMHURBAŞKANI SEÇİMİ
KANUNU TASARISI**

**BİRİNCİ BÖLÜM
Genel Hükümler**

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; Cumhurbaşkanı seçimine, Cumhurbaşkanı adaylarında aranacak niteliklere, seçim öncesi, seçim günü ve seçim sonrası yapılması gereken işlemlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Seçimde uygulanacak genel ilkeler

MADDE 2- (1) Cumhurbaşkanı halk tarafından seçilir,

(2) Seçim genel, eşit ve gizli oyla, bütün yurttaki aynı günde, yargı yönetim ve denetimi altında yapılır.

(3) Seçmen, oyunu tam bir serbestlikle kendisi kullanır.

(4) Oyların sayımı, dökümü ve tutanaklara bağlanması açık olarak yapılır.

(5) Bu Kanunda özel hüküm bulunmayan hallerde 26/4/1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun, 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu, 10/6/1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu, 18/1/1984 tarihli ve 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun ile bunların ek ve değişikliklerinin bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanır.

(6) Yüksek Seçim Kurulu, Cumhurbaşkanı seçimlerinin başlamasından bitimine kadar, seçimin düzen içinde yönetimi ve dürüstlüğü ile ilgili bütün işlemleri yapmak ve yaptırmak amacıyla, gerekli ilke kararları almaya, beşinci fıkra da sayılan kanunlar ile bu Kanunda seçimle ilgili olarak yer alan bütün süreleri gerektiğinde kısaltarak tespit ve ilana yetkilidir.

**BİRİNCİ BÖLÜM
Genel Hükümler**

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; Cumhurbaşkanı seçimine, Cumhurbaşkanı adaylarında aranacak niteliklere, seçim öncesi, seçim günü ve seçim sonrası yapılması gereken işlemlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Seçimde uygulanacak genel ilkeler

MADDE 2- (1) Cumhurbaşkanı halk tarafından seçilir.

(2) Seçim genel, eşit ve gizli oyla, bütün yurttaki aynı günde, yargı yönetim ve denetimi altında yapılır. Yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarının oy kullanmaları, 26/4/1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde sağlanır.

(3) Seçmen, oyunu tam bir serbestlikle kendisi kullanır.

(4) Oyların sayımı, dökümü ve tutanaklara bağlanması açık olarak yapılır.

(5) Bu Kanunda özel hüküm bulunmayan hallerde 298 sayılı Kanun, 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu, 10/6/1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu, 18/1/1984 tarihli ve 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun ile bunların ek ve değişikliklerinin bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanır.

(6) Yüksek Seçim Kurulu, Cumhurbaşkanı seçimlerinin başlamasından bitimine kadar, seçimin düzen içinde yönetimi ve dürüstlüğü ile ilgili bütün işlemleri yapmak ve yaptırmak amacıyla, gerekli ilke kararları almaya, beşinci fıkra da sayılan kanunlar ile bu Kanunda seçimle ilgili olarak yer alan bütün süreleri gerektiğinde kısaltarak tespit ve ilana yetkilidir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Seçim dönemi, seçim döneminin başlangıcı ve seçimlerin tamamlanması

MADDE 3- (1) Cumhurbaşkanı seçimleri beş yılda bir yapılır. Bir kimse en fazla iki defa Cumhurbaşkanı seçilebilir.

(2) Cumhurbaşkanı seçimi, Cumhurbaşkanının görev süresinin dolmasından önceki altmış gün içinde; makamın herhangi bir şekilde boşalması halinde ise boşalmayı takip eden altmış gün içinde tamamlanır. Cumhurbaşkanı seçim dönemi, Cumhurbaşkanının görev süresinin dolmasından önceki altmışıncı gün, makamın herhangi bir şekilde boşalması halinde ise boşalmayı takip eden gün başlar.

(3) İkinci fıkrada öngörülen süreler içinde seçimin tamamlanması amacıyla, Yüksek Seçim Kurulu tarafından, seçim takvimi resen belirlenir ve ilan edilir.

Seçim sistemi ve uygulanması

MADDE 4- (1) Genel oyla yapılacak seçimde, geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilmiş olur. İlk oylamada bu çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamayı izleyen ikinci pazar günü ikinci oylama yapılır. Bu oylamaya, ilk oylamada en çok oy almış bulunan iki aday katılır ve geçerli oyların çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilmiş olur.

(2) İkinci oylamaya katılmaya hak kazanan adaylardan birinin ölümü veya seçilme yeterliğini kaybetmesi halinde, ikinci oylama, boşalan adaylığın birinci oylamadaki sıraya göre ikame edilmesi suretiyle yapılır. Bunların dışındaki sebeplerle boşalma olması halinde ikame yoluna gidilemez.

(3) Oylamalara tek adayla gidilmesi halinde, oylama referandum şeklinde yapılır. Aday geçerli oyların çoğunluğunu alması halinde Cumhurbaşkanı seçilmiş olur.

(4) Cumhurbaşkanı göreve başlayıncaya kadar görev süresi dolan Cumhurbaşkanının

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Seçim dönemi, seçim döneminin başlangıcı ve seçimlerin tamamlanması

MADDE 3- (1) Cumhurbaşkanı seçimleri beş yılda bir yapılır. Bir kimse en fazla iki defa Cumhurbaşkanı seçilebilir.

(2) Cumhurbaşkanı seçimi, Cumhurbaşkanının görev süresinin dolmasından önceki altmış gün içinde; makamın herhangi bir şekilde boşalması halinde ise boşalmayı takip eden altmış gün içinde tamamlanır. Cumhurbaşkanı seçim dönemi, Cumhurbaşkanının görev süresinin dolmasından önceki altmışıncı gün, makamın herhangi bir şekilde boşalması halinde ise boşalmayı takip eden gün başlar.

(3) İkinci fıkrada öngörülen süreler içinde seçimin tamamlanması amacıyla, Yüksek Seçim Kurulu tarafından, seçim takvimi resen belirlenir ve ilân edilir.

Seçim sistemi ve uygulanması

MADDE 4- (1) Genel oyla yapılacak seçimde, geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilmiş olur. İlk oylamada bu çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamayı izleyen ikinci pazar günü ikinci oylama yapılır. Bu oylamaya, ilk oylamada en çok oy almış bulunan iki aday katılır ve geçerli oyların çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilmiş olur.

(2) İkinci oylamaya katılmaya hak kazanan adaylardan birinin ölümü veya seçilme yeterliğini kaybetmesi halinde, ikinci oylama, boşalan adaylığın birinci oylamadaki sıraya göre ikame edilmesi suretiyle yapılır. Bunların dışındaki sebeplerle boşalma olması halinde ikame yoluna gidilemez.

(3) Oylamalara tek adayla gidilmesi halinde, oylama referandum şeklinde yapılır. Aday geçerli oyların çoğunluğunu alması halinde Cumhurbaşkanı seçilmiş olur. Oylamada, adayın geçerli oyların çoğunluğunu alamaması hâlinde seçim yenilenir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

görevi devam eder. Cumhurbaşkanlığı makamının ölüm, çekilme veya başka bir sebeple boşalması halinde, yenisi seçilinceye kadar, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Cumhurbaşkanlığına vekillik eder.

(5) Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa partisi ile ilişkisi kesilir ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sona erer.

Seçimin geri bırakılması

MADDE 5- (1) Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından savaş sebebiyle yeni seçimlerin yapılmasına imkân görülmediğine dair karar verilmesi halinde, Cumhurbaşkanı seçimi bir yıl geriye bırakılır.

(2) Geri bırakma sebebi ortadan kalkmamışsa, erteleme kararındaki usule göre bu işlem tekrarlanabilir.

Seçilme yeterliği

MADDE 6- (1) Kırk yaşını doldurmuş, yüksek öğrenim yapmış ve milletvekili seçilme yeterliğine sahip her Türk vatandaşı Cumhurbaşkanı seçilebilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Seçim Öncesi İşleri

Aday gösterilme

MADDE 7- (1) Cumhurbaşkanlığına Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri içinden veya Meclis dışından aday gösterilebilmesi en az yirmi milletvekilinin yazılı teklifiyle mümkündür. Her bir milletvekili ancak bir aday için teklifte bulunabilir.

(2) En son yapılan milletvekili genel seçimlerinde, geçerli oylar toplamı birlikte hesaplandığında, yüzde onu geçen siyasi partiler ortak aday gösterebilir.

(3) Aday gösterilmek kişinin yazılı muvafakatine bağlıdır.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(4) Yeni seçilen Cumhurbaşkanı göreve başlayıncaya kadar görev süresi dolan Cumhurbaşkanının görevi devam eder. Cumhurbaşkanlığı makamının ölüm, çekilme veya başka bir sebeple boşalması halinde, yenisi seçilinceye kadar, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Cumhurbaşkanlığına vekillik eder ve Cumhurbaşkanına ait yetkileri kullanır.

(5) Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa partisi ile ilişkisi kesilir ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sona erer.

Seçimin geri bırakılması

MADDE 5- (1) Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından savaş sebebiyle yeni seçimlerin yapılmasına imkân görülmediğine dair karar verilmesi halinde, Cumhurbaşkanı seçimi bir yıl geriye bırakılır.

(2) Geri bırakma sebebi ortadan kalkmamışsa, erteleme kararındaki usule göre bu işlem tekrarlanabilir.

Seçilme yeterliği

MADDE 6- (1) Kırk yaşını doldurmuş ve yüksek öğrenim yapmış Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri veya bu niteliklere ve milletvekili seçilme yeterliğine sahip her Türk vatandaşı Cumhurbaşkanı seçilebilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Seçim Öncesi İşleri

Aday gösterilme

MADDE 7- (1) Cumhurbaşkanlığına Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri içinden veya Meclis dışından aday gösterilebilmesi en az yirmi milletvekilinin yazılı teklifiyle mümkündür. Her bir milletvekili ancak bir aday için teklifte bulunabilir.

(2) En son yapılan milletvekili genel seçimlerinde, aldıkları geçerli oylar toplamı birlikte hesaplandığında, yüzde onu geçen siyasi partiler ortak aday gösterebilir. Her bir siyasi parti ancak bir aday için teklifte bulunabilir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(4) Yüksek Seçim Kurulu tarafından ilan edilen süre içinde, adayların isimleri, muvafakat belgeleri ve gerekli diğer belgelerle birlikte Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına veya Yüksek Seçim Kuruluna başvurularak aday gösterilmiş olur. Başvurunun Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına yapılması halinde, tüm bilgi ve belgeler, başvuru süresinin bitiminden itibaren yirmidört saat içinde Yüksek Seçim Kuruluna iletilir.

(5) Aday gösterme süresinin sona erdiği tarihten itibaren hiçbir şekilde yeni aday gösterilemez.

Adaylarla ilgili bilgi ve belgelerde eksiklik

MADDE 8- (1) Adaylarla ilgili bilgi ve belgelerde eksiklik tespit edilmesi halinde, Yüksek Seçim Kurulunca, eksikliklerin giderilmesi için üç günlük süre verilir.

(2) Eksikliklerin, verilen süre içinde aday tarafından giderilmemesi halinde, aday kendiliğinden adaylıktan çekilmiş sayılır.

Adaylığın incelenmesi ve geçici aday listesi

MADDE 9- (1) Yüksek Seçim Kurulu, adaylar hakkında yaptığı inceleme sonucunda seçilme yeterliğini ve aday gösterilme şartlarını taşıyanları gösteren geçici aday listesini belirler. Geçici aday listesi ve itiraz süresi Resmi Gazetede yayımlanır.

İtiraz ve kesin aday listesi

MADDE 10- (1) Resmi Gazetede yapılan ilandan itibaren iki gün içinde, geçici aday listesine veya bu listeye alınmamaya ilişkin karara karşı Yüksek Seçim Kuruluna itiraz edilebilir.

(2) Yüksek Seçim Kurulu itirazları üç gün içinde kesin karara bağlar ve kesin aday listesini Resmi Gazetede yayımlar.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(3) Aday gösterilmek kişinin yazılı muvafakatine bağlıdır.

(4) Yüksek Seçim Kurulu tarafından ilân edilen süre içinde, adayların isimleri, muvafakat belgeleri ve gerekli diğer belgelerle birlikte Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına veya Yüksek Seçim Kuruluna başvurularak aday gösterilmiş olur. Başvurunun Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına yapılması halinde, tüm bilgi ve belgeler, başvuru süresinin bitiminden itibaren yirmidört saat içinde Yüksek Seçim Kuruluna iletilir.

(5) Aday gösterme süresinin sona erdiği tarihten itibaren hiçbir şekilde yeni aday gösterilemez.

Adaylarla ilgili bilgi ve belgelerde eksiklik

MADDE 8- (1) Adaylarla ilgili bilgi ve belgelerde eksiklik tespit edilmesi halinde, Yüksek Seçim Kurulunca, eksikliklerin giderilmesi için beş günlük süre verilir.

(2) Eksikliklerin, verilen süre içinde aday tarafından giderilmemesi hâlinde, aday kendiliğinden adaylıktan çekilmiş sayılır.

Adaylığın incelenmesi ve geçici aday listesi

MADDE 9- (1) Yüksek Seçim Kurulu, adaylar hakkında yaptığı inceleme sonucunda seçilme yeterliğini ve aday gösterilme şartlarını taşıyanları gösteren geçici aday listesini belirler. Geçici aday listesi ve itiraz süresi Resmi Gazetede yayımlanır.

İtiraz ve kesin aday listesi

MADDE 10- (1) Resmi Gazetede yapılan ilandan itibaren iki gün içinde, geçici aday listesine veya bu listeye alınmamaya ilişkin karara karşı Yüksek Seçim Kuruluna itiraz edilebilir.

(2) Yüksek Seçim Kurulu itirazları üç gün içinde kesin karara bağlar ve kesin aday listesini Resmi Gazetede yayımlar.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Devlet memurları ve diğer kamu görevlilerinin adaylığı

MADDE 11- (1) Cumhurbaşkanı adayı gösterilen Devlet memurları ve diğer kamu görevlileri, aday listesinin kesinleştiği tarih itibarıyla görevlerinden ayrılmış sayılır. Bu durum Yüksek Seçim Kurulunca aday gösterilenin bağlı bulunduğu bakanlığa veya kuruma derhal bildirilir.

(2) Yüksek mahkeme üyeleri, hakimler, savcılar ve bu meslekten sayılanlar ile subay ve astsubaylar hariç olmak üzere, Cumhurbaşkanı adayı gösterilen Devlet memurları ve diğer kamu görevlileri, adaylığı veya seçimi kaybetmeleri halinde, Yüksek Seçim Kurulunca Cumhurbaşkanının seçildiğinin ilan edilmesini takip eden bir ay içinde müracaat etmeleri kaydıyla eski görevlerine veya kazanılmış hak aylık derecelerindeki başka bir göreve dönebilirler.

Adaylıkta eksilme

MADDE 12- (1) Birinci oylamada, kesin aday listesinin Resmi Gazetede yayımından itibaren, oy verme günü saat 17.00'ye kadar listede meydana gelecek eksilmeler, değişikliği gerektirmez.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Devlet memurları ve diğer kamu görevlilerinin adaylığı

MADDE 11- (1) Cumhurbaşkanı adayı gösterilen hakimler ve savcılar, yüksek yargı organları mensupları, yüksek öğretim kurumlarındaki öğretim elemanları, Yüksek-öğretim Kurulu, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu üyeleri, kamu kurumu ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri ile yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri, belediye başkanları ve subaylar ile astsubaylar, siyasi partilerin il ve ilçe yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile belediye meclisi üyeleri, il genel meclisi üyeleri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile sendikalar, kamu bankaları ile üst birliklerin ve bunların üst kuruluşlarının ve katıldıkları teşebbüs veya ortaklıkların yönetim ve denetim kurullarında görev alanlar, aday listesinin kesinleştiği tarih itibarıyla görevlerinden ayrılmış sayılır. Bu durum Yüksek Seçim Kurulunca aday gösterilenin bağlı bulunduğu bakanlığa veya kuruma derhal bildirilir.

(2) Yüksek mahkeme üyeleri, hâkimler, savcılar ve bu meslekten sayılanlar ile subay ve astsubaylar hariç olmak üzere, Cumhurbaşkanı adayı gösterilen Devlet memurları ve diğer kamu görevlileri, adaylığı veya seçimi kaybetmeleri halinde, Yüksek Seçim Kurulunca Cumhurbaşkanının seçildiğinin ilân edilmesini takip eden bir ay içinde müracaat etmeleri kaydıyla eski görevlerine veya kazanılmış hak aylık derecelerindeki başka bir göreve dönebilirler.

Adaylıkta eksilme

MADDE 12- (1) Birinci oylamada, kesin aday listesinin Resmi Gazetede yayımından itibaren, oy verme günü saat 17.00'ye kadar listede meydana gelecek eksilmeler, değişikliği gerektirmez.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Propaganda

MADDE 13- (1) Propaganda dönemi, aday listesinin kesinleştiği gün başlar ve oylamaların yapılacağı günden önceki gün saat 18.00'de sona erer.

(2) Propaganda döneminde, Türkiye Radyo ve Televizyonlarında yapılacak propaganda yayınlarının tam bir tarafsızlık ve eşitlik içinde yapılması, Yüksek Seçim Kurulu ile Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu tarafından sağlanır.

(3) Adayların, özel radyo ve televizyonlardaki propaganda konuşmalarında, süre ile ilgili sınırlamalar dışında, 298 sayılı Kanunun ilgili hükümleri uygulanır.

(4) Propaganda ile ilgili diğer hususlarda 298 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

Adaylara yardım

MADDE 14- (1) Adaylar, yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, tüzel kişilerden ve Türk uyruğunda olmayan gerçek kişilerden maddi yardım alamazlar.

(2) Seçimlerde şeffaflığın sağlanabilmesi amacıyla, adaylığın kesinleşmesinden seçim sonuçlarının kesinleşmesine kadar geçen dönemde elde edilen her türlü gelir ve harcamalar kaydedilir. Yardımlar makbuz karşılığında yapılır. Nakdi yardımlar, adayların "Seçim Hesabı" olarak kendileri adına açtıracakları bir banka hesabına yatırılır.

(3) Adaylar tarafından kullanılacak makbuzların biçimi, bastırılması ve yardımların kayda geçirilmesine ilişkin usul ve esaslar Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir.

(4) Seçim hesapları ve harcamalara ilişkin bilgi ve belgeler, seçim sonuçlarının kesinleşmesini izleyen on gün içinde Yüksek Seçim Kuruluna sunulur. Yüksek Seçim Kurulu, bir ay içinde, seçim hesapları ile tüm bilgi ve belgeleri

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Propaganda

MADDE 13- (1) Propaganda dönemi, aday listesinin kesinleştiği gün başlar ve oylamaların yapılacağı günden önceki gün saat 18.00'de sona erer.

(2) Propaganda döneminde, Türkiye Radyo ve Televizyonlarında yapılacak propaganda yayınlarının tam bir tarafsızlık ve eşitlik içinde yapılması, Yüksek Seçim Kurulu ile Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu tarafından sağlanır.

(3) Adayların, özel radyo ve televizyonlardaki propaganda konuşmalarında, süre ile ilgili sınırlamalar dışında, 298 sayılı Kanunun ilgili hükümleri uygulanır.

(4) Propaganda döneminde Başbakan, bakanlar ve milletvekilleriyle ilgili yasaklara ilişkin hükümler de dahil olmak üzere propaganda ile ilgili diğer hususlarda 298 sayılı Kanun hükümleri kıyasen uygulanır.

Adaylara yardım

MADDE 14- (1) Adaylar, yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, tüzel kişilerden ve Türk uyruklığında olmayan gerçek kişilerden maddi yardım alamazlar.

(2) Adaylar, Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenecek adaylık başvurusu süresi içinde mal bildiriminde bulunmak zorundadır. Seçilen adayın mal beyanı, seçim sonuçlarının kesinleşmesini müteakip Resmî Gazetede yayımlanır.

(3) Her bir kişinin adaylara yapabileceği nakdi yardım miktarı, her bir tur için en yüksek Devlet memuruna mali haklar kapsamında fiilen yapılmakta olan her türlü ödemelerin bir aylık brüt tutarını geçemez. Alınan bağış ve yardımlar veraset ve intikal vergisinden müstesnadır. Adaylar ödünç niteliğinde para toplayamaz.

(4) Yüksek Seçim Kurulunca belirlenecek tutarın altında kalan nakdi yardımlar makbuz karşılığında alınır. Yüksek Seçim Kurulunca belirlenecek tutarın üzerindeki nakdi yardımlar

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

gerçeğe uygunluk yönünden inceler. Harcanmayan kısım Hazineye intikal ettirilir. Kurul bu görevi yerine getirirken Sayıştaydan yardım alabilir.

(5) Yüksek Seçim Kurulu yaptığı inceleme sonuçlarını ilan eder.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ise, adayların “Seçim Hesabı” olarak kendileri adına açtıracakları bir banka hesabına yatırılır. Alınan yardımlar sadece seçim harcamalarında kullanılır ve başka bir amaç için tahsis edilemez.

(5) Adaylığın kesinleşmesinden seçim sonuçlarının kesinleşmesine kadar geçen dönemde bağış ve yardımlar ile yapılan harcamalar Yüksek Seçim Kurulu tarafından tasdik edilen listelere kaydedilir.

(6) Seçim hesapları ile bağış ve harcamalara ilişkin bilgi ve belgeler, seçim sonuçlarının kesinleşmesini izleyen on gün içinde Yüksek Seçim Kuruluna sunulur. Yüksek Seçim Kurulu bir ay içinde, seçim hesaplarını inceler ve varsa usulsüzlükleri ve öngörülen limitlerin aşılp aşılmadığını tespit eder. Bu aşamada tespit edilen eksikliklerin giderilmesi amacıyla Yüksek Seçim Kurulu tarafından adaylara uygun bir süre verilir. Alınan bağış ve yardımlardan belirtilen limiti aşan miktar ile harcanmayan kısım Hazineye intikal ettirilir. Kurul bu görevi yerine getirirken Sayıştay’dan ve gerekli görülen diğer ilgili Kamu kurumlarından yardım alabilir.

(7) Yüksek Seçim Kurulunca yapılan inceleme sonuçları kesin olup, incelemenin tamamlanmasını müteakip bir ay içerisinde ilân edilir.

(8) Aday, Yüksek Seçim Kuruluna önceden bildirmek şartıyla, seçim hesapları ile gelir ve harcamalara ilişkin bilgi ve belgelerin kayda geçirilmesi ve ibrazına ilişkin hususlarda 1/6/1989 tarihli ve 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununa göre yetki almış meslek mensuplarından veya avukatlardan birini ya da birkaçını yetkili kılabilir. Bu durumda, yetkilendirilen meslek mensubu, yukarıda belirtilen hususların yerine getirilmemesi veya eksik yerine getirilmesinde ilgili mevzuat hükümlerine göre sorumlu tutulur.

(9) Aday tarafından verilecek mal bildiriminin usûl ve esasları, adaylar tarafından kullanılacak listelerin şekil, içerik ve tasdiki, makbuzların şekil ve içeriği, bastırılması, bağış

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM **Seçim Günü İşleri**

Kullanılacak oy pusulasının şekli

MADDE 15- (1) Oylamalarda kullanılacak filigranlı birleşik oy pusulasında "Cumhurbaşkanı Adayları" ibaresi ile Yüksek Seçim Kurulu tarafından çekilen kuraya göre sırası belirlenen adayların adı ve soyadı yer alır.

(2) Oylamanın referandum şeklinde yapılması halinde beyaz üzerine "Evet", kahverengi üzerine "Hayır" ibareleri yazılı, iki ayrı renkten oluşan oy pusulası kullanılır.

(3) Kullanılacak oy pusulalarıyla ilgili diğer hususlar Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenir. Yüksek Seçim Kurulu, oy pusulalarını kendisi bastırabileceği gibi gerektiğinde uygun göreceği il seçim kurulları vasıtasıyla bastırmaya da yetkilidir. Gerekli ödenek Maliye Bakanlığınca karşılanır.

Oy kullanma şekli

MADDE 16- (1) Seçmen, sandık kurulunca kendisine verilen oy pusulası ve "Evet" veya "Tercih" yazılı mührü alarak oyunu kullanmak üzere kapalı oy verme yerine girer.

(2) Seçmen, mührü, oy pusulasında tercih ettiği adaya ait özel daire içine basmak, oy pusulasını zarfa koymak ve zarfı sandığa atmak suretiyle oyunu kullanır.

(3) Oyunu kullanan seçmen, mührü sandık kurulu başkanına geri verir.

Referandum yapılması halinde oy kullanma şekli

MADDE 17- (1) Seçmen, sandık kurulunca kendisine verilen, beyaz üzerine "Evet" kahverengi üzerine "Hayır" ibareleri bulunan iki ayrı renkten oluşan oy pusulası ve "Evet" veya "Tercih" yazılı mührü alarak oyunu kullanmak üzere kapalı oy verme yerine girer.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ve yardımların alınması, kayda geçirilmesi, harcanması, harcanmayan ya da bağış sınırını aşan kısmın Hazineye intikali ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usûl ve esaslar Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM **Seçim Günü İşleri**

Kullanılacak oy pusulasının şekli

MADDE 15- (1) Oylamalarda kullanılacak filigranlı birleşik oy pusulasında "Cumhurbaşkanı Adayları" ibaresi ile Yüksek Seçim Kurulu tarafından çekilen kuraya göre sırası belirlenen adayların adı ve soyadı yer alır.

(2) Oylamanın referandum şeklinde yapılması hâlinde beyaz üzerine "Evet", kahverengi üzerine "Hayır" ibareleri yazılı, iki ayrı renkten oluşan birleşik oy pusulası kullanılır.

(3) Kullanılacak birleşik oy pusulalarıyla ilgili diğer hususlar Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenir. Yüksek Seçim Kurulu, birleşik oy pusulalarını kendisi bastırabileceği gibi gerektiğinde uygun göreceği il seçim kurulları vasıtasıyla bastırmaya da yetkilidir. Gerekli ödenek Maliye Bakanlığınca karşılanır.

Oy kullanma şekli

MADDE 16- (1) Seçmen, sandık kurulunca kendisine verilen birleşik oy pusulası ve "Evet" veya "Tercih" yazılı mührü alarak oyunu kullanmak üzere kapalı oy verme yerine girer.

(2) Seçmen, mührü, birleşik oy pusulasında tercih ettiği adaya ait özel daire içine basmak, birleşik oy pusulasını zarfa koymak ve zarfı sandığa atmak suretiyle oyunu kullanır.

(3) Oyunu kullanan seçmen, mührü sandık kurulu başkanına geri verir.

Oylamanın referandum şeklinde yapılması halinde oy kullanma

MADDE 17- (1) Seçmen, sandık kurulunca kendisine verilen, beyaz üzerine "Evet" kahverengi üzerine "Hayır" ibareleri bulunan iki ayrı renkten oluşan birleşik oy pusulası ve "Evet" veya "Tercih" yazılı mührü alarak oyunu kullanmak üzere kapalı oy verme yerine girer.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(2) Seçmen, mührü, oy pusulasında tercih ettiği kısmın üzerine basmak, oy pusulasını zarfa koymak ve zarfı sandığa atmak suretiyle oyunu kullanır.

(3) Oyunu kullanan seçmen, mührü sandık kurulu başkanına geri verir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Seçimden Sonra Yapılacak İşler ve

Son Hükümler

Seçim tutanakları ve sonuçların birleştirilmesi

MADDE 18- (1) Sandık, ilçe ve il seçim kurullarınca düzenlenmesi gereken tutanakların içeriği ile seçim sonuçlarının birleştirilmesine ilişkin usul ve esaslar Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenir.

(2) Yüksek Seçim Kurulu, il seçim kurullarından gelen sonuçları birleştirerek ilân eder.

Seçimin veya birleştirme tutanağının iptali

MADDE 19- (1) Bir veya birkaç seçim bölgesinde, yapılan seçimin veya düzenlenen birleştirme tutanağının, seçim işlemleri sebebiyle iptaline karar verilmesi halinde, iptal edilen kısmın ülke genelindeki seçim sonuçlarına etkisi olup olmadığı göz önüne alınarak Yüksek Seçim Kurulu tarafından söz konusu seçim bölgelerinde seçimlerin yenilenip yenilenmeyeceğine karar verilir.

Cumhurbaşkanı seçiminin sonuçlandırılması

MADDE 20- (1) Cumhurbaşkanı seçiminin kesin sonuçları, Yüksek Seçim Kurulu tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ile Cumhurbaşkanlığı makamına bildirilir, kamuoyuna ilan edilir ve Resmi Gazetede yayımlanır.

(2) Seçilen Cumhurbaşkanı adına, Yüksek Seçim Kurulu tarafından Cumhurbaşkanı seçildiğine dair bir tutanak düzenlenir.

Cumhurbaşkanına tutanağın verilmesi ve andiçme töreni

MADDE 21- (1) Seçilen Cumhurbaşkanı adına düzenlenen tutanak, Türkiye Büyük Millet

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(2) Seçmen, mührü, birleşik oy pusulasında tercih ettiği kısmın üzerine basmak, birleşik oy pusulasını zarfa koymak ve zarfı sandığa atmak suretiyle oyunu kullanır.

(3) Oyunu kullanan seçmen, mührü sandık kurulu başkanına geri verir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Seçimden Sonra Yapılacak İşler ve

Son Hükümler

Seçim tutanakları ve sonuçların birleştirilmesi

MADDE 18- (1) Sandık, ilçe ve il seçim kurullarınca düzenlenmesi gereken tutanakların içeriği ile seçim sonuçlarının birleştirilmesine ilişkin usul ve esaslar Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenir.

(2) Yüksek Seçim Kurulu, il seçim kurullarından gelen sonuçları birleştirerek ilân eder.

Seçimin veya birleştirme tutanağının iptali

MADDE 19- (1) Bir veya birkaç seçim çevresinde, yapılan seçimin veya düzenlenen birleştirme tutanağının, seçim işlemleri sebebiyle iptaline karar verilmesi hâlinde, iptal edilen kısmın ülke genelindeki seçim sonuçlarına etkisi olup olmadığı göz önüne alınarak Yüksek Seçim Kurulu tarafından söz konusu seçim çevrelerinde seçimlerin yenilenip yenilenmeyeceğine karar verilir.

Cumhurbaşkanı seçiminin sonuçlandırılması

MADDE 20- (1) Cumhurbaşkanı seçiminin kesin sonuçları, Yüksek Seçim Kurulu tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ile Cumhurbaşkanlığı makamına bildirilir, kamuoyuna ilan edilir ve Resmi Gazetede yayımlanır.

(2) Seçilen Cumhurbaşkanı adına, Yüksek Seçim Kurulu tarafından Cumhurbaşkanı seçildiğine dair bir tutanak düzenlenir.

Cumhurbaşkanına tutanağın verilmesi ve andiçme töreni

MADDE 21- (1) Seçilen Cumhurbaşkanı adına düzenlenen tutanak, Türkiye Büyük Millet

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Meclisi Genel Kurulunda, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı tarafından verilir ve aynı oturumda andiçme töreni yapılır. Bu oturum, eski Cumhurbaşkanı'nın görev süresinin dolduğu gün, makamın başka bir sebeple boşalması halinde ise seçim sonuçlarının kesinleşmesinden itibaren üç gün içinde gerçekleştirilir.

Değiştirilen mevzuat

MADDE 22- (1) 298 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "milletvekili" ibaresinden önce gelmek üzere "Cumhurbaşkanı," ibaresi eklenmiştir.

Yürürlük

MADDE 23- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 24- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Meclisi Genel Kurulunda, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı tarafından verilir ve aynı oturumda andiçme töreni yapılır. Bu oturum, eski Cumhurbaşkanı'nın görev süresinin dolduğu gün, makamın başka bir sebeple boşalması halinde ise seçim sonuçlarının kesinleşmesinden itibaren üç gün içinde gerçekleştirilir.

Değiştirilen mevzuat

MADDE 22- (1) 298 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "milletvekili" ibaresinden önce gelmek üzere "Cumhurbaşkanı," ibaresi eklenmiştir.

Yürürlük

MADDE 23- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 24- (1) Bu Kanun hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ile Bakanlar Kurulu yürütür.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

C. Çiçek

Devlet Bakanı

M. Aydın

Devlet Bakanı

M. Z. Çağlayan

Devlet Bakanı

S. A. Kavaf

Millî Savunma Bakanı

M. V. Gönül

Maliye Bakanı

M. Şimşek

Sağlık Bakanı

R. Akdağ

Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı

Ö. Dinçer

Kültür ve Turizm Bakanı

E. Günay

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

B. Arınç

Devlet Bakanı

H. Yazıcı

Devlet Bakanı

F. Çelik

Devlet Bakanı V.

M. Şimşek

İçişleri Bakanı

B. Atalay

Millî Eğitim Bakanı

N. Çubukçu

Ulaştırma Bakanı

B. Yıldırım

Sanayi ve Ticaret Bakanı V.

F. N. Özak

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

A. Babacan

Devlet Bakanı

F. N. Özak

Devlet Bakanı

E. Bağış

Adalet Bakanı

S. Ergin

Dışişleri Bakanı V.

M. Aydın

Bayındırlık ve İskân Bakanı

M. Demir

Tarım ve Köyişleri Bakanı

M. M. Eker

En. ve Tab. Kay. Bakanı

T. Yıldız

Çevre ve Orman Bakanı

V. Eroğlu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

(S. Sayısı: 527)